

I. A körzeti gyermekorvos megvalósítja a foglalkozás körében elkövetett, halált okozó gondatlan veszélyeztetés vétségét, ha észleli ugyan a gyermekek rendkívül rossz szociális helyzetét és ebből kifolyóan a táplálás hiányára visszavezethető teljesen leromlott fizikai állapotát, de az azonnali kórházi beutalásuk iránt nem intézkedik, és e mulasztása folytán az egyik gyermek meghal, a másik pedig életveszélyes állapotba kerül [Btk. 171. § (2) bek. b) pont, 1972. évi II. tv. 26. § (2) bek., 43. § (1) és (3) bek.].

II. A körzeti gyermekorvossal szemben mellékbüntetésként az orvosi foglalkozástól eltiltás kiszabása is indokolt, ha a gondatlanságból eredő súlyos mulasztása - az azonnali kórházba szállítás elmaradása - miatt a kezelésére bízott gyermek halála következik be [Btk. 56. § (1) bek. a) pont, 57. § (1) bek.].

Az elsőfokú bíróság az 1999. április 16-án kelt ítéletével a III. r. terheltet foglalkozás körében elkövetett, halált okozó gondatlan veszélyeztetés vétsége miatt a végrehajtásában 1 évi próbaidőre felfüggesztett 1 évi fogházbüntetésre ítélte.

A Legfelsőbb Bíróság mint másodfokú bíróság 2000. június 13-án kelt és jogerőre emelkedett ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a III. r. terhelt tekintetében megváltoztatta, a III. r. terhelt fogházbüntetését 1 év 6 hónapra, a szabadságvesztés végrehajtása felfüggesztésének próbaidejét pedig 3 évre súlyosította, ezt meghaladóan 3 évre az orvosi foglalkozástól eltiltásra is ítélte.

A megállapított tényállás lényege a következő.

Az I. r. és a II. r. terheltnek 1986-ban Krisztina, 1989-ben Andrea, 1992-ben András és 1993-ban Mónika utónévű gyermekeik születtek. Az utóbbi három gyermek koraszülöttként jött a világra. Nem gyarapodtak megfelelően. Ezért az András nevű gyermek több alkalommal, a Mónika nevű gyermek pedig egy alkalommal kórházi kezelésre is szorult.

Az I. r. és a II. r. terhelték és gyermekeik igen rossz szociális körülmények között éltek, csekély jövedelemmel rendelkeztek. Részben erre is visszavezethetően a gyermekeket nem táplálták megfelelően. Gondozási kötelezettségüket is megszegve 1995. év elejétől a gyermekeket már a lakásból sem vitték ki. A gyermekek a kötelező védőoltásokat is igen gyakran csak késve kapták meg, mert a szülők az értesítésre, illetve az idézésre nem vagy csak késve vitték el őket a gyermekorvosi rendelőbe.

1994. nyarán az I. r. és II. r. terhelték a körzeti gyermekorvossal a kapcsolatot megszakították, és a III. r. terheltet - a magánpraxist folytató gyermek-szakorvost. - bízták meg a gyermekekkel kapcsolatosan az orvosi teendők ellátásával.

Az ezt követő időben a III. r. terhelt általában negyedévenként, illetve akkor, amikor hívták őt, látogatta meg a gyermekeket.

A III. r. terhelt észlelte a gyermekek fizikai és szellemi elmaradottságát. Kórházi beutalást azonban nem tartott szükségesnek, mert akut betegséget nem tudott megállapítani. Ennek ellenére az a véleménye alakult ki, hogy a gyermekeket ki kell emelni a családi környezetből és hetes intézeti elhelyezésüket kell biztosítani. Mivel ezt a szülők sem ellenezték, kezdeményezte a gyermekek hetes intézeti elhelyezését, és 1995. október 13-án olyan igazolást állított ki, amely szerint a gyermekek egészségesek és közösségbe mehetnek.

A III. r. terhelt utójára 1995. november 6-án látta a gyermekeket. Ekkor Andrásnak a kötelező védőoltást adta be. E látogatása alkalmával észlelte, hogy a lakás fűtése nem megfelelő. Erre a szülők figyelmét felhívta. Felhívta arra is, hogy ha valamilyen problémájuk van, azt jelezzék neki. Abban a tudatban hagyta el a családot, hogy a gyermekek intézeti elhelyezése folyamatban van.

1995 novemberében az András és a Mónika nevű gyermek állapotában a nem megfelelő táplálás, gondozás és mozgás hiánya miatt gyors romlás következett be. A gyermekek a mozgási képességüket is elvesztették. Az I. r. és a II. r. terhelték, bár ezt észlelték, továbbra sem gondoskodtak a gyermekek megfelelő gondozásáról, táplálásáról,

mozgatásáról. Segítséget sem kértek. Ennek eredményeként az András utónevű gyermek 1995. november 23-án a reggeli órákban meghalt, a Mónika nevű gyermeket pedig életveszélyes állapotban szállították kórházba.

Az elhunyt gyermeknél nagyfokú lesoványodás, a bőr alatti zsírszövet teljes elvesztése, az izomzat nagyfokú sorvadása, nagyfokú kiszáradás, a májsejtek sorvadása, a nyirokapparátus tüszőinek hiánya és lépkárosodás volt megállapítható. Halálát a táplálékfelvétel hosszan tartó hiánya következtében létrejött nagyfokú kiszáradással járó senyveség és a szövödményként fellépő hörgi tüdőgyulladás folytán kialakult keringési elégtelenség okozta.

A Mónika nevű gyermeknél ugyancsak a megfelelő táplálkozás és folyadékfelvétel hiánya folytán fellépő dekompenzált állapot (testlebonlás, szétesés, sorvadás), a zsírszövet eltűnése, a lábak és ujjak ödémája, kezdődő felfekvések, a lábán pedig fagyási sérülések voltak megállapíthatók, amelyek következtében életveszélyes állapotba került.

A két gyermeknél a nagyfokú súlyvesztés, sorvadás több hónapig tartó hosszú folyamat eredménye volt, amely a nagyfokú alultápláltság következtében állott be, és vezetett az András nevű gyermek halálához, illetve a Mónika nevű gyermek életveszélyes állapotba kerüléséhez.

A III. r. terheltnek észlelnie kellett a gyermekek nagyfokú súlyvesztését, soványságát, a zsírszövetek fokozatos eltűnését. Ezt észlelve és ennek tudatában megszegezte az orvosi foglalkozás szabályait, amikor a gyermekeket nem részesítette megfelelő ellátásban, és nem utalta őket kórházba. A foglalkozási szabályszegés és az András nevű gyermek halála, valamint a Mónika nevű gyermek életveszélyes állapotba kerülése között közvetett az okozati összefüggés.

Az előbbi tényállásból az ügyben eljáró jogerős határozatot hozó bíróságok a III. r. terhelt bűnösségére vontak le következtetést, cselekményeit a fentebb írtak szerint minősítették, és büntetést szabtak ki vele szemben.

Az előbbi jogerős bírósági ítéletek ellen a III. r. terhelt 2000. december 12-én felülvizsgálati indítványt nyújtott be. A felülvizsgálati indítványban és az azt kiegészítő több beadványában a megállapított ítéleti tényállás, de különösen az annak alapjául szolgáló igazságügyi orvosszakértői vélemények helyességét vitatja. Azt az álláspontját fejtja ki, hogy az adott esetben a hetes gyermekintézménybe történő beutalás megfelelt a szakmai szabályoknak. A kórházi beutalás akut betegség hiányában nem volt indokolt. A szülők, az I. r. és a II. r. terhelték magatartása okozta az András nevű gyermek halálát, illetve a Mónika nevű gyermek életveszélyes állapotba kerülését, amikor a gyermekeket a hetes intézetbe nem vitték be, illetve ott nem helyezték el. Foglalkozási szabályszegés hiányában pedig téves a bűnösségre levont következtetés és a büntetés kiszabása. Mindezeket meghaladóan a felülvizsgálati indítvány hivatkozik arra is, hogy a másodfokú bíróság tévesen hivatkozott az 1997. évi CLIV. törvény 7. §-ában írt rendelkezés megszegésére. A cselekmény idején ugyanis a hivatkozott törvény még nem volt hatályban. A vádbeli időben még az 1972. évi II. törvény rendelkezései, valamint a 2/1994. (I. 30.) NM rendelet rendelkezései voltak az irányadóak.

A legfőbb ügyész a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartva a megtámadott jogerős bírósági ítéletek hatályban fenntartását indítványozta.

A felülvizsgálati indítvány alaptalan.

A Legfelsőbb Bíróság mindenekelőtt arra mutat rá, hogy a Be. 284. §-a, valamint a 284/A. §-a kimerítően felsorolja azokat az okokat, amelyek alapján a jogerős bírósági határozatok felülvizsgálatának helye van. A tényállás felderítetlensége, hiányos, iratellenes vagy téves ténybeli következtetéseken nyugvó téves volta, a bíróságok bizonyítékokat értékelő, mérlegelő tevékenysége, tehát a jogerős ítélet megalapozatlansága a felülvizsgálatot lehetővé tevő okként a törvényi felsorolásban nem szerepel.

Ilyen okokból tehát felülvizsgálati eljárás lefolytatására nem kerülhet sor. Nem kerülhet sor abban az esetben sem, ha a tényállás megalapozatlanságára alapítottan a bűnösség megállapítását, a cselekmény minősítését vagy a büntetéskiszabást is sérelmezik. A felülvizsgálati eljárásban a jogerős bírósági határozatokban megállapított tényállás az irányadó. Ugyancsak nem vitatható a bíróságok bizonyítékokat értékelő, mérlegelő tevékenysége sem.

A Btk. 171. §-ának (1) bekezdésébe ütköző, a foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés bűncselekményét az követi el, aki foglalkozása szabályainak megszegésével más vagy mások életét, testi épségét vagy egészségét gondatlanságból közvetlen veszélynek teszi ki, vagy testi sértést okoz.

A Btk. 171. §-a (2) bekezdésének *b)* pontjában írt, a foglalkozás körében elkövetett, halált okozó, gondatlan veszélyeztetés vétségét pedig az valósítja meg, aki foglalkozása szabályainak megszegésével gondatlanságból másnak vagy másoknak a halálát okozza. A hivatkozott törvényi szabályozásból következően a jelzett bűncselekményekben az elkövető büntetőjogi felelőssége akkor állapítható meg, ha a foglalkozás szabályainak bűnös - tehát szándékos vagy gondatlan - megszegése folytán, azzal okozati összefüggésben más vagy mások élete, testi épsége vagy egészsége közvetlen veszélybe kerül, illetve más halála következik be; az elkövetőt pedig a testi sérülés, az élet, testi épség vagy egészség közvetlen veszélybe kerülése, illetve a halál mint eredmény tekintetében gondatlanság terheli.

A jelzett bűncselekmények törvényi tényállása ún. kerettényállás, a foglalkozási szabályokat, azok tartalmát ugyanis más jogszabályok, illetve az adott foglalkozásra vonatkozóan a szakma általánosan elfogadott szabályai határozzák meg. Az orvosi foglalkozás szabályait részleteiben, döntő, túlnyomó részükben jogszabályok nem rendezik. Így azok csak szakértők bevonásával állapíthatók meg.

Az adott esetben az ügyben eljáró bíróságok az orvosi foglalkozás szabályait a konkrét ügyre vonatkozóan feltárták, igazságügyi szakértők véleménye, valamint az Egészségügyi Tudományos Tanács Igazságügyi Bizottságának felülvéleménye alapján állapították meg, hogy a III. r. terhelt megszegte a foglalkozási szabályokat, amikor 1995. november 6-án - amikor a sértetteket utoljára látta - nem intézkedett a kórházba utalásuk iránt.

A szakértői vélemények alapján megállapítható volt az is, hogy a foglalkozási szabályszegés közvetett okozati összefüggésben volt az egyik sértett halálával, illetve a másik sértett életveszélyes állapotba kerülésével.

A megállapított tényállásból következően pedig helyes az a jogkövetkeztetés is, hogy a III. r. terheltet a foglalkozási szabályszegés tekintetében a hanyag gondatlanság terheli. Kellő figyelem és körültekintés tanúsítása esetén ugyanis fel kellett volna ismernie, hogy a sértettek kórházba utalása szükséges. Ennek hiányában a sértettek élete veszélybe kerülhet, sőt akár haláluk is bekövetkezhet. Az adott esetben és helyzetben a sértetteknek ún. hetes egészségügyi, illetve intézeti elhelyezése - amely egyébként sem volt ellenőrzött a terhelt részéről - már nem volt elegendő. Ez következik a megállapított tényállásból és az Egészségügyi Tudományos Tanács Igazságügyi Bizottságának a felülvéleményéből.

A III. r. terhelt tehát a reá vonatkozó orvosi foglalkozás szabályainak gondatlan megszegésével a sértettek életét gondatlanságból közvetlen veszélynek tette ki, illetve az egyik sértettnek gondatlanságból a halálát okozta. Mindezekből következően tehát az ügyben eljáró bíróságok nem sértették meg a büntető anyagi jog szabályait, amikor a III. r. terhelt büntetőjogi felelősségét megállapították, és büntetést szabtak ki vele szemben.

Téves azonban a másodfokú bíróság határozatának az a hivatkozása - és ennyiben a felülvizsgálati indítvány alapos -, amely szerint a terhelt az 1997. évi CLIV. törvény 7. §-ában írt szabályok megszegésével követte el a terhére rótt bűncselekményeket. A vádbeli időben - tehát 1995. november 6-án - ugyanis a hivatkozott törvény még nem volt hatályban. A cselekmények elkövetése idején hatályos 1972. évi II. törvény 26. §-ának (2) bekezdése értelmében azonban a beteget fekvőbeteg-intézetbe kell utalni, ha korszerű vizsgálata vagy gyógykezelése csak ott biztosítható. E törvény 43. §-ának (1) bekezdése szerint pedig a beteget - egyebek között - az orvostudomány mindenkor állásának megfelelően kell gyógykezeltetni. Az 1972. évi II. törvény 43. §-ának (3) bekezdésében írt rendelkezés szerint az orvos felelős intézkedéseiért és azok elmulasztásáért.

A III. r. terhelt tehát az előbb írt jogszabályi rendelkezések és a foglalkozási szabályok megszegése folytán megvalósította a terhére megállapított bűncselekményeket.

Mindezekre tekintettel tehát a Legfelsőbb Bíróság a III. r. terhelt felülvizsgálati indítványának nem adott helyt, azt nem találta alaposnak, ezért a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott jogerős bírósági határozatokat hatályukban fenntartotta. (Legf. Bír. Bfv. X. 290/2001. sz.)